

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עוזיאל 43 ב"ב.

שיעורו של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז זצוק"ל

בית נאמן

יום רביעי ויום חמישי כ"ד ו-כ"ה בתשרי התשע"ז

נושאי השיעור:

שבת קודש

התורה היא חיינו - חכמה עם מסורת
(מתוך שיעורים על מגילת קהלת)

א. קידוש והבדלה מן התורה. ב. מקור תוספת הפסוקים בקידושא רבא. ג. מתי מותר לומר חלק מפסוק? ד. קידוש במקום סעודה. ה. לא למהר בסעודות השבת. ו. מה פירוש "בצאתכם לשלום"? ז. כמה ימים יש בשבוע? ח. גם חכמה וגם מסורת. ט. "ודע מה שתשיב לאפיקורוס". י. ללמוד תורה וללמוד וללמוד. יא. "החכמה תחיה בעליה". יב. תורה ותפלה זה גן עדן גם בעולם הזה. יג. "ומבשרי אחזה אלוה-ה" - להתבונן בבריאה ולראות את הבורא.

נושאי ההערות: א. מחברי שו"ת יכין ובועז. ב. חידה "אם ישאלך אדם מתן, תזכור אחות לוטן". ג. לשנות בשבת קודם תפלת שחרית. ד. שבת קודש נפשי חולת אהבתך. ה. "ברכוני לשלום" או "ברכוני לשלום"? ו. יש קצת מהאשכנזים שמוסיפים לאות ע"ן, גו"ן. ז. מה שמו הפרטי של האמורא 'רב? ח. רבי יוסף שמואל פרחי ע"ה וספרו 'תקפו של יוסף'. ט. לחתן את ילדינו בכבוד. י. בעל ספר יוחסין רבי אברהם זכות ע"ה. יא. תפלה בהנף החמה.

קידוש והבדלה מן התורה

א. ¹מצות עשה לקדש את השבת בכניסתה וביציאתה, שנאמר "זכור את יום השבת לקדשו" (שמות כ', ח'). "זכור" הכוונה להזכיר אותו בפה, כמו שכתוב בירמיה "כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד" (ירמיה ל"א, י"ט). אין הכוונה לזכור אותו במחשבה, כשאני מדבר עליו בטח שאני זוכר אותו במחשבה, אלא הכוונה כשאני מדבר על עם ישראל אני מזכיר אותו שוב פעם ושוב פעם ושוב פעם מרוב אהבתי אליו, "הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים, כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד". כמו שמצאנו בפרשת בהעלותך חמש פעמים כתוב "בני ישראל" בפסוק אחד (במדבר ח', י"ט). אז גם פה "זכור את יום השבת" הכוונה להזכיר את יום השבת. ואמרו בין בכניסה בין ביציאה. ככה הרב **עובדיה ע"ה** מביא (בשו"ת יביע אומר ח"ד חא"ח סי' כ"ג) **שגם ההבדלה במוצאי שבת מדאורייתא**, לא כאלה שאומרים קידוש דאורייתא והבדלה דרבנן. אבל הקידוש שעושים ביום הוא לא דאורייתא, הקידוש הזה נקרא "קידושא רבא" - קידוש גדול. למה נקרא קידוש גדול? דרך סגי נהור... כי הוא קטן מאוד. מעיקרו רק "סברי מרנן", "בורא פרי הגפן".

קידושא רבא?

ב. הגמרא (פסחים דף ק"ו ע"א) מספרת על **רב אשי** שפעם הוא התארח באיזה מקום. אחרי תפלת שחרית ביום שבת, אמרו לו: הרב תעשה לנו "**קידושא רבא**". אמר לעצמו: מה זה "קידושא רבא"? מי יודע איזה מנהג יש להם אלה? והוא לא רצה לשאול אותם: תגידו לי מה זה קידושא רבא? כי הם יאמרו לו: מה, אתה לא יודע?... אז הוא שתק. אמר: הרי כל הברכות מתחילים "בורא פרי הגפן". אז אני אגיד "בורא פרי הגפן" ואמשיך לאט לאט... אמר "ב-ו-ר-א פ-ר-י ה-ג-פ-ן"... וכל אחד יש לו כוס משלו, זקן אחד אין לו סבלנות, התחיל לשתות. אמר: אם כן זה הכל, אז גם אני שותה... אז זה קידוש גדול ולמעשה הוא קטן. **אחר כך הוסיפו לזה פסוקים שייראה קצת "קידושא רבא"**... הוסיפו לו "**מזמור לדוד ה' רעי לא אחסר**", זה לקוח מהכתובים - מתהלים (מזמור כ"ג). אחר כך הוסיפו לו "**אם תשיב משבת רגלך עשות חפצין ביום קדשי**". זה פסוק בישיעה (נ"ח, י"ג) [מהנביאים]. ואחר כך הוסיפו לו "... **כי פי ה' דבר**" (ישעיה שם פס' י"ד) "**זכור את יום השבת לקדשו**" [וזוה מהתורה]. זה הנוסח הקדמון. ככה מופיע ב"בית מנוחה". אתה אומר "כי פי ה' דבר", מה דיבר? איפה דיבר? בעשרת הדברות. אחר כך אמרו לא כדאי לומר פסוק מעשרת הדברות, מפני החשש שנאמר בגמרא (ברכות דף י"ב ע"א). האמת החשש הזה לא שייך פה, אבל בכל זאת החשש הוא שיאמרו האפיקורוסים רק עשרת הדברות מהקב"ה, 1. שיעור זה נמסר ע"י **מרן רבנו הגדול זצ"ל** ביום רביעי כ"ד בתשרי התשע"ו בבית מדרשו בין מנחה לערבית. המערכת.

מתי מותר לומר חלק מפסוק?

ג. שאלו את **רבי יוסף חיים** (בשו"ת רב פעלים ח"א חא"ח סי' י"א) הרי כתוב בגמרא "כל פסוקא דלא פסקיה משה לא פסקינן ליה" (מגילה דף כ"ב ע"א). איך אתה אומר כאן חלק מהפסוק, הרי "על כן בירך ה'" זה חלק מפסוק? אמר להם: זה מובא **בפרי עץ חיים** (פ"ר), ויש לזה תירוץ. התירוץ על פי מה שמוצא **בשו"ת יכין ובועז** ²(ח"ב סי' ב'), **שאם יש אתנח בפסוק, זה נחשב פסוק שלם, לכן מותר לומר חצי פסוק, בגלל שיש שם אתנח** [ע"ש]. ורבי יוסף חיים ע"ה הביא לזה כמה ראיות. ויש לו עוד ראיות, אחת הראיות ממה שכתוב בתנא דבי אליהו (זוטא פ"ב), "אפילו אדם יושב כל היום וקורא "ואחות לוטן תמנע" (בראשית ל"ו, כ"ב) יש לו שכר". הוא קורא "ואחות לוטן תמנע" מאה פעמים, ויש לו שכר על כל מלה. שלא תאמר מה אכפת לנו מאחות לוטן תמנע? למה אתה אומר את זה? ³**אלא כל פסוק בתורה, ולא משנה איזה פסוק, אם זה לוטן, אם זה עמלק, ואם זה אהליבמה, לא משנה, כל פסוק מהתורה זה קדוש**. עכשיו איך אפשר לומר "ואחות לוטן תמנע", הרי זה חצי פסוק - "זיהיו בני לוטן חורי והימם" - אתנח, "ואחות לוטן תמנע". שמע מינה שבחצי פסוק מותר. יש קושיות על הסברא הזו ממקור בגמרא במגלה (דף כ"ב ע"א), ויש להם תירוצים (עיין בשו"ת

2. בשו"ת יכין ובועז הרבה משתבשים, חושבים שהמחבר הרשב"ש (זה אחד מהמחברים, שני מחברים יש לו) הוא בנו של הרשב"ץ. לא, זה הנכדים שלו. הרשב"ץ זה רבנו שמעון בר צמח, הבן שלו נקרא הרשב"ש - רבי שלמה בן שמעון. לרשב"ש היו שני בנים, אחד נקרא הרשב"ש ואחד נקרא הרשב"ש. הרשב"ש זה רבי צמח בן שלמה, והרשב"ש זה רבי שמעון בן שלמה, אחד חיבר חלק א' ואחד חיבר חלק ב', זה שו"ת יכין ובועז. [וע"ע בשו"ת בית נאמן ח"ב חא"ח סי' ז' בהערה].

3. פעם מיישהו כתב חידה **"אם ישאלך אדם מתן, תזכור אחות לוטן"**. אם חבר שלך יאמר לך: תנ"ל משהואני אחזיר לך [ואתה מכיר אותו שהוא לא מחזיר], "תזכור אחות לוטן" - "אחות לוטן תמנע" - אל תתן לו, תימנע... תמנע ידך.

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	17:39	18:49
ח"א:	17:56	18:51
חיפה:	17:45	18:50
ב"ש:	17:56	18:51

בית נאמן ח"ב חור"ח ס"ז). בכל אופן ככה המנהג. אנחנו לא נוהגים לומר את כל זה, אומרים רק "מזמור לדוד" "סברי מרנן" וברכה. בימי הגמרא אמרו "סברי מרנן" [וברכה] בלבד. **נפקא מינה אשה שלא יכולה לחכות ביום שבת עד שבעלה יבוא מבית הכנסת, היא לא יודעת "מזמור לדוד" ואת כל האריכות הזאת, היא לא למדה.** (יש כאלה שלא יודעות). "סברי מרנן" את יודעת? **תגידי "סברי מרנן, בורא פרי הגפן"** ונגמר הסיפור. כל זה בקידוש של היום שהוא ודאי דרבנן,⁴ אבל קידוש הלילה מן התורה.

ד. והקידוש צריך להיות במקום סעודה, שנאמר "וקראת לשבת עונג" (וישעה י"ח, י"א). מה זה "וקראת לשבת"? תקרא לה "בואי הנה שבת"...! אלא הכוונה אתה קורא לשבת קריאה של חיבה, אתה מזכיר את השבת במקום שיש עונג, שהשבת תזכיר לך את העונג ואת התענוג.⁵ ולכן איפה שאתה עושה סעודה תעשה קידוש, לא יעשה אדם קידוש וילך למקום אחר לסעוד, אין דבר כזה. ולמה עושים קידוש על היין? מדין תורה לא צריך על היין, מדין תורה תזכיר את יום שבת וזהו. יש מי שאומר שאפילו אחד שאומר לחבירו "שבת שלום" או באידיש "גוט שאבעס" יוצא יין קידוש. זה מהתורה. אבל רבנן אומרים (עין בפסחים דף ק"ו ע"א ובתוס' שם ד"ה וזכרוהו) – **"נזכירה דודיך מיין"** (שיר השירים א', ד'). הזכירה צריכה להיות על יין, כוס יין משמח "ויין ישמח לבב אנוש" (תהלים ק"ד ט"ו).

ה. ליל שבת זה לילה מיוחד. יש אנשים חושבים לא חבל לי על הזמן של הקידוש, ועל ההקדמה שלו - "שלום עליכם" שלוש פעמים, ו"אשת חיל" נו, באמת? ואחר כך עוד פיוטים ועוד כאב ראש, ואחר כך פרקי שבת? יש לי שיעורים,

4. ולכן הראב"ד (פרק כ"ט מהלכות שבת ה"י) היה מיקל בקידוש של היום, שמותר לשתות לפני הקידוש. ההלכה לא ככה, אלא ההלכה כמו הרמב"ם (שם) ורוב הפוסקים שלא שותים לפני הקידוש. רק לפני התפלה עוד לא חלה חובת קידוש. לכן יכול אדם לקום בבוקר בשבת לפני התפלה וישתה מים. ואם הוא נוהג להקל לשתות קפה עם סוכר כדעת עיקרי הד"ס (ס"א אות ו') יכול לשתות. אבל לאכול לא כן. שנהוגים לאכול לפני התפלה כי הם מאחרים בה (ס"א הרבה, זה לא בסדר. להתפלל בעשר, ולפני כן לאכול עוגה ולאכול משהו אחר, לא עושים ככה. ואילו שעושים ככה, בסוף גם סעודה שלישית לא עושים, הם כבר שבעים. אבל לפני התפלה, אכלו אחרי התפלה שכולנו, אחר כך הלכו לישון, אחר כך קמו, אין סעודה שלישית. לא עושים ככה; צריך לעשות כל דבר בזמנו. הגמרא במגילה (דף כ"ג ע"א) שהיה שבת במקדשים לבוא ומקדימים לצאת. ורש"י אומר מקדימים לבוא כדי שיתפללו בזמן החיים (גם ביום שבת), ומקדימים לצאת כי הארוחה מוכנה כבר בבית. מה אתה מתאחר?! ולכן במדה ואדם מתאחר והאשה לא יודעת את כל הנוסח, תעשה קידוש בבית שתי מלים, כמו שכתוב בגמרא "קידושא רבא" – בורא פרי הגפן. כך בזהרה כתוב (פרשתי ויקהל דף ר"ז ע"ב) "קידושא דימא אוראוקמה, בורא פרי הגפן ולא יתיר" – לא יותר מזה.

6. ככה **אבא ע"ה** היה אומר [”ברכנו” לשון רבים]. ”ברכוני” רק אנה? כל המשפחה. לכן אומרים **”ברכנו** לשלום.”

7. כשמגיע הזמן של הבוקר כנראה לקחת את הילדים לתלמוד תורה, אז יש ילד שעומד על הדלת ואומר: **”הסעות הוהסס”**, כולם החוצה.

8. אומרים שבתנו של **רבי עקיבא יאגר** היו גבירים בעירוי שלא היו שומרים שבת כהלכה, היה קולנוע ולראות סרט זה ”פה מאד”. **”ושרט לנפש”** (ויקרא י”ט, כ”ח). איך נעשה בלי סרט? אי אפשר לחיות. אז מה היו עושים? קונים כרטיסים מערב שבת, ואת הכרטיס לוקחים עם איזה גוי שיעביד להם את הכרטיס, נכנסים להסתכל על הסרט. ואומרים: הסרט הזה נעשה בשביל רובם, ורובם גרים וקצת יהודים, אז ממילא ”נכרי” שאלה דליק את הנר, משתמש לאורו ישראל” (שבת דף ק”ב ע”א). רואה מה שרואה בסרט, ואחר כך בא הבית. **ידעת על המלאכין? ידעת על הסרט. כולו שרוט... ”מכך רגל ועד ראש אין בו מתום”** (ישעיה א’ ו’). שלח להם רבי עקיבא יאגר: שמעת עליכם שאתם גנבים. זה פה? אתם גבירים מכובדים, אתם עשירים, אתם גונבים? למח אתם גונבים? אמרו, הרב, מה גנבנו? מה אתה מדבר? אמר: כל ליל שבת אתם הולכים לסרט. אמרו: אז מה? אתחנו הולכים לסרט. קנינו כרטיס כבר מערב שבת, והגוי הממשת הוא

לע"נ אבי הישיבה הרה"צ רבי בנימין הכהן בן מבירכה זצ"ל.

רש"י - טובה חכמה וגו'. חכמתן עמדה להם עם נחלת זכות אבותם, כי טובה היא החכמה. ויותר לרואי השמש. יתרון החכמה היא בכל הבריות. לרואי השמש. הם כל הבריות כדתנן (מדרים דף ל"ב) הנודר מרואי החמה אסור בסומין, לא נתכון זה אלא למי שהחמה רואה אותו. קודם כל נפרש את הפשט של הפסוק, ראיתי פירוש מאד יפה. "טובה חכמה עם נחלה" - יש אנשים שאומרים להם: למה אתה אומר ככה? למה ככה? והם אומרים: ככה קבלתי מרבותי, ככה קבלתי, בלי שום הסבר. "ככה קבלתי". יבוא אחד ויוכיח לו שזו טעות, הוא יאמר לך: לא, לא, אני שומע רק לאבותי, אבותי אמרו כך וכך¹¹, ככה המסורת. תוכיח לו, הוא לא מבין. ויש אנשים שאין להם מסורת, אלא מרוב חכמתם ממציאים דברים. **צריך לשלב גם את זה וגם את זה.** יהדות ספרד ויהדות אשכנז ככה היו. יהדות ספרד היה לה "נחלה" - כל שאלה היו פונים לגאונים (לפני שהסתיימה תקופת הגאונים). יש להם תשובות של רב נטרונאי, של רב האי, של רב סעדיה וכדומה, אז הכל מוכן לפניהם. אבל אם תקשה להם קושיא, לא יודעים. חכמי אשכנז הפוך, תשובות הגאונים אין להם, וכל הזמן מתחכמים בעצמם ומתחכמים. **צריך לשלב שניהם, לשלב את החריפות עם הקבלה והמסורת.** לפעמים חסר מסורת לחכמי צרפת בזמן רש"י¹². "טובה חכמה עם נחלה".

"ודע מה שתשיב לאפיקורוס"

ט. יש אדם שיאמר לך: התורה אמרה שהעולם נברא, אבל המדענים אומרים שהעולם בא מאליה. צריך ללמוד קצת מדע על מנת לענות להם, להסביר להם. לומר להם: אדרבא, המדע במאות השנים האחרונות מודה, קיבל על עצמו שהעולם פעם לא היה, העולם התחדש. איך התחדש? מוכרח שיש לו מחדש צריך ללמוד קצת מהדברים האלה. בזה (פרשת תזריע דף מ"ז ע"ב). אומר: "מחייב איני למילף מילי דשטותא" - צריך אדם ללמוד קצת דברים של שטות. שנאמר: "קר מחכמה מכבוד סכלות מעט" (קהלת י, ב). מי שאינו לומד את זה מחר ישאלו אותו שאלה, יעמוד בלי תשובה. התלמיד השואל יראה שרבו לא ענה לו, יאמר: אה, אם כן אין לו תשובה, ילך ויתפקר לגמרי. והיו מקרים כאלה בישיבות טובות¹³! **צריך חכמה עם נחלה, עם המסורת תהיה חכמה. תדע מה שתשיב לאפיקורוס.** "הוי שקוד ללמוד תורה - וגם עם התורה - תדע מה שתשיב" (אבות פרק ב' משנה י"ד). ככה פירשו¹⁴.

שיעור בבית מדרשו בספר קהלת. סדר השיעור היה כך. בתחילה מרן היה קורא את הפסוקים יחד עם הציבור, אחר כך היה מרן קורא רש"י על הפסוקים שנקראו, ומשם ואילך מבאר כי ה' הטובה עליו. הבאנו כאן שיעור לדוגמה על פרק ז' מיום חמישי כ"ה בתשרי התשע"ו, ויהי נועם ה' עלינו שנוכה לערוך את כל שיעורי רבנו בשו"ב ונחת אכ"ה.

11. יש יהודי אחד מהולנד שאבותיו היו אומרים "אלוקינו מלך העולם" - "מלך הגאולים". איך הגענו לגאולים? יש קצת מהאשכנזים שמוסיפים לאות ע"ו, נ"ו. כדי לעשות הפרש בין ע"ו לאל"ף. למשל "שמע" אומרים "שמענ"ג, "יעקב" - "ענקב"ל. מאיפה באה הנ"ו הזאת? ככה כותב בעל תורה תמימה. [וגם על המבטא הזה אמרו שצריך לשמור עליו כי זה מסורת אבותיהם].

12. לא ידעו למשל שרבו שמו הפרטי היה אבא, חשבו "אבא" שכתוב בגמרא ("ארדליא לא וגזוליא לאבא" (ברכות דף מ"ז ע"א), שמואל אומר אני אוהב ארדליא - ורקוט מסויימים, ואבא - רב - אוהב גזולות) הוא נקרא ככה מפני הכבוד (ראה רש"י בברכות דף ל"ח ע"א). אבל יש הוכחות ברורות ממקומות בגמרא שאומר [שמואל] על "אבא" מלים קשות - "אם אבא אמר דבר כזה בהלכה, לא ידע בהלכות שבת כלום" (שבת דף נ"ג ע"א), "אם אבא אמר הדבר הזה, לא ידע בטרפיות כלום" (חולין דף מ"ה ע"ב). יש נמרא זוז בשבת ויש גמרא כזו בחולין. אפשר שמצד אחד הוא מכבד אותו ומצד שני אומר שהוא לא ידע כלום! אלא הפירוש הנכון, קבלה ביד הגאונים ששמו הפרטי של רב היה אבא (ראה התוס' בחולין שם בשם הערוך). עכשיו ישנה שאלה, מה יקרא לאדם שהשם של רבו אבא, והוא קורא לו "אבא" בשם כבוד, מותר לקרוא לו אבא או אסור? יש שאלה על [כעין] זה ביביע אומר (חלק ב' חיו"ד סי' ט"ו) והביא ראה מסוף מסכת יומא (דף פ"ז ע"א) שרב הונא פגש את רב בערב כיפור שהוא הולך לכיוון מי שמוכר בשר. אמר: מה עושה הרב עכשיו? אמר לו שהוא הולך להתפייס עם קצב אחד שמוכר בשר, שפעם הוא נפגע ממני, ואני לא פגעת בו, אבל הוא נפגע. אני לא שלמתי בזמן, והוא אמר: אה, אתה לא רוצה להפייס אתי. אמר: בשביל מה תלך להתפייס אתי? בשביל מי? מי פגע בשני? הוא פגע בך, שהוא יבוא אליך לבקש מחילה, לא אתה. "אזיל אבא למיקטל גברא" - אבא עכשיו הולך להרוג בן אדם. וככה היה באמת, הלך אליו רב, והבליעל הזה אמר: אה, עוד פעם אתה לא רוצה לשלם? אני באתי להתפייס, אני שלמתי לך בסוף, מה אתה מדבר? אז בסוף הקצב הזה קיבל מכה והלך. אז רב הונא היה תלמידו של רב, כשאומר לו "אזיל אבא למקטל גברא" כאילו קרא לו בשמו, והוא אסור לקרוא לרבו בשמו? מכאן לומדים שאם כוונתו לשם כבוד מותר. אבל מאיפה נדע שהשם של רב אבא? אז קבלה מהגאונים.

13. אחד סיפר לי שהוא שמע פעם ברדיו אחד [שהתקלקל], וזאמו לו: מה קרה לך? אמר שהיתה לו שאלה מה זה "ובוקע חלונני רקיע" איזה חלונות? אין חלונות ברקיע? הלך לרבנותו ואף אחד לא נתן לו תשובה. אמרו לו: אסור לשאול! אז הוא הלך לשאול... הלך לדברים אחרים. [והתשובה לזה או שזה דרך משל, או שהכוונה על שבירת קרני האור. עיי' בשו"ת איש מצליח ח"ב חא"ח סי' י"ג].

14. מאיפה למדת את הפירוש הזה? מספר "תקפו של יוסף". זה ספר שחיבר אותו חכם מליונוני אולי לפני מאה וחמשים שנה ויותר, רבי יוסף שמואל פרחי, כתב ספר "עושה פלא" וכתב ספר "תקפו של יוסף", זה ספר נדיר מאד. הדפיסו אותו מחדש בנתיבות לפני כמה שנים, השמיטו ממנו כל מיני דברים שלא הבינו, ובעלי ההסכמות בטלנים גמורים... אחד מורה של

ה' יתברך יעזור. יש הרבה אנשים שאחרי שטעמו טעם שבת פעם אחת, כבר לא יחליפו אותה בעד כל הון שבעולם. היה אחד שמו בני אלבו, הרב אלבו שיהיה בריא אמר לו: בוא תעשה שבת אצלי. אמר לו: תשמע, אני לא יכול לעמוד בזה. אמר לו: למה אתה לא יכול לעמוד? אמר לו שיש לו תאוה נוראה לסיגריות, אי אפשר בלי סיגריות. אמר לו: תשמע, אם יש לך תאוה נוראה לסיגריות, יש דרך. מה הדרך? איך לעשן בשבת? אמר לו: הגמרא אומרת (מו"ק דף י"ז ע"א) שאם רואה אדם שיצרו מתגבר עליו, ילבש שחורים ויתעטף שחורים, וילך למקום שאין מכירים אותו ויעשה מה שלבו חפץ, ואל יחלל שם שמים בפרהסיא. אז אני לא אומר לך תלבש שחורים, אבל תיכנס לשירותים, הסיגריה בכיס, ויש לך איזו מציצת או איזה משהו, ואני לא אומר לך כלום, אתה יודע מה לעשות. אמר: אה, יש עצה כזאת? בסדר. והנה נמשך אחרי הניגונים והמנגינות, והשירים והסיפורים והחידושים (הרב אלבו יודע לדבר יפה מאד), שמע והקשיב. כשהגיע מוצאי שבת התחיל לבכות, אמר: מה, נגמרה שבת? נגמרה! לא עישנתי! נגמרה שבת? מה נעשה עכשיו?! אמר לו: עוד שבעה ימים תבוא עוד פעם שבת... ואז הוא חזר בתשובה.

השבת "זכר למעשה בראשית"

ז. ודבר נפלא לומדים מהשבת, כותב את זה רלב"ג. אמר כל אומות העולם שאנחנו מכירים, עושים שבוע של שבעה ימים. למה שבעה ימים? אפשר להבין למה שבעה ימים? וכי זה מובן בשכל שבוע של שבעה ימים? אפשר לעשת שבוע של עשרה ימים. מאיפה בא החשבון שבעה ימים? בשלמא ראש חודש רואים את החדש [כלומר את הלבנה], אבל כאן למה עושים שבעה ימים? אלא משום שמקובל בידם מימי אדם הראשון שכל שבוע הוא בן שבעה ימים. בימי נפוליאון היו אנשים שרצו להרוס כל דבר ישן, את הכנסייה ואת הכל, והם היו כופרים בעיקר. אמרו: בוא נעשה דבר ראשון להרוס את השבעה ימים האלה, כל חודש שלושים יום (כי על פי הלבנה רואים שלושים, שלושים ואחד יום), בסדר, זה טבעי, אבל את החודש הזה נחלק לשלושה שבועות, כל שבוע עשרה ימים. תשעה ימים עובדים, ביום העשירי נחים. ככה עשו, תשעה ימים עובדים עשרה ימים נחים, ניסו ככה שנה-שנתיים-שלוש, בני אדם התפוקו... אי אפשר לחיות ככה לעבוד תשעה ימים. חזרו למתכונת הרגילה, חזרו לשבעה ימים¹⁵. מזה למד הרלב"ג חידוש העולם, וזה מראה כמה הקב"ה עשה דברים בחכמה נפלאה. לפני שהחריב הבית, הביא את הנצרות. למה הביא את הנצרות? כי הנוצרים לא זזים ממה שכתוב בתנ"ך, [כלומר] בתנ"ך כתוב כך וכך? לא מזיזים ממנו את אחת. אם היו למשל בני אדם עובדי ע"ז [אחרת], לא היו מרשים לנו ללמוד תורה נביאים וכתובים! היו מצנזרים גם את התורה, מצנזרים את הנביאים. אבל הביא את הנצרות, והנצרות לא מצנזרת, אלא שיש להם פירושים של שטות. מה שכתוב ציון וירושלים הכוונה ותיקן וכומר וגיהנם ובאר שחת... בסדר... אבל לפחות התנ"ך שמור בידינו. לאט לאט "בקע כשחר אורח וארוכתך מהרה תצמח" (ישעיה נ"ח, ח'). הגוים רואים שכל מה שכתוב בתורה זה אמת. התורה אמרה שעם ישראל יחזור לארץ ישראל? חזר לארץ ישראל. יחזור לירושלים - יחזור לירושלים. שיבנה בית המקדש - נזכה לראות גם כן בנין בית המקדש, וככה התורה שמורה בידינו עד ביאת הגואל במהרה בימינו אמן ואמן.

גם חכמה וגם מסורת

ח. ¹⁰ קהלת פרק ז' פסוק י"א "טובה חכמה עם נחלה ויותר לרואי השמש".

שהביא את הכרטיס, והם בלאו הכי עושים בשביל הגוים, ודרך אגב אנחנו מסתכלים. אמר להם: אבל שני מלאכים באו אתכם, שילמתם שלשה כרטיסים או כרטיס אחד?! אמרו: שילמנו כרטיס אחד. אמר להם: אז אתם נגבים... איך אתם עושים דבר כזה?! כלומר, תתביישו לכם, אתם מכריחים את המלאכים לבוא לסרט המנוול הזה?

9. לפני ארבעים שנה בערך, הגוים רצו לנסות משהו בשביל לבלבל את היהודים. איך לבלבל אותם? אמרו בשנה של הגוים יש שלוש מאות ששים וחמשה ימים, שהם חמשים ושנים שבועות ויום אחד. היום הזה עושה רק כאב ראש. כל שנה אחד בינואר מתחלף, בשנה הזאת אחד בינואר יום ראשון, בשנה הבאה ביום שני, בשנה הבאה ביום שלישי, אחר כך קופץ יומים (כי שנה אחת מעוברת) ליום חמישי. כל זה למה? בוא נעשה כל שנה יש בה חמשים ושנים שבועות בדיוק. כלומר שלוש מאות ששים וארבעה ימים, והיום העודף נעשה אותו "יום השנה", הוא לא בא בחשבון. [כלומר הוא לא ייחשב יום מימי השבוע]. כל השנים יתחילו ביום ראשון. [כ"פ] פעם ראשון, פעם שני, פעם שלישי זה דבר מבלבל את כל העולם, משום שהיהודים יודעים שיום שבת שלנו נקרא גם שבת אצל הגוים, נקרא גם 'סֶפֶת' אצל הערבים. רק שהם נחים ביום ששי והנוצרים ביום ראשון, ואנחנו בשבת. אבל אתה מבלבל אותם. איך נוכל לעשות? אז עשו הכל, דברו גם ראשי הדתות, אמרו: לא נשנה מנהג הקבוע מדורי דורות, שבת שבעה ימים. ראש השנה שלהם ידחה. אצל היהודים ראש השנה מסובך עד היום, פעם שנה פשוטה פעם שנה מעוברת, פעם חשוון וכסלו מלאים, פעם חסרים, פעם אחד חסר ואחד מלא, יש תסבוכת גדולה מאד. והם סך הכל מה יש להם? יום אחד עודף בשנה. לא לשנות!

10. הערת המערכת. בשנים תשע"ד-תשע"ז (בערך) מסר מרן רבנו הגדול זצ"ל מדי יום חמישי

ללמוד תורה וללמוד וללמוד

י. רש"י אומר אחרת. רש"י אומר "טובה חכמה עם נחלה" - חכמתן של אלה שנזכרו למעלה, למעלה (בפסוק הקודם) הזכיר את דוד ויהושע וכו', עמדה להם לנחלה זכות אבותם. מי שיש לו נחלה בלבד בלי חכמה לא יעזור לו כלום, "כי טובה היא החכמה". **טוב לאדם ללמוד.** פעם אני זוכר שהביאו שעשו איזה סיאנס (ככה כותב רבי חיים דוד הלוי באחד הספרים שלו "עשה לך רב"), העלו נשמה של מישהו והוא אומר **חשוב בשמים מי שילמד. צריך ללמוד וללמוד וללמוד, כמה שתלמד זה יקר מאד.** אם אדם לא ילמד, נכנס לעולם הזה ויצא, נכנס לתורה ויצא לתורה, לא עשה כלום ושום דבר. מה עשית? אכלתי, שתיתי, הרווחתי, אכלתי, והשארתי כסף לבנים שלי אחרי, וגם ישנתי... זה מזכיר לי את אותו בטלן שהיה פעם בבית לוינשטיין [מוסד שיקום ברעננה]. היה יהודי אחד שמסכן אין לו מה לעשות, כשהם בריאים עובדים, עכשיו הוא חולה מאושפז ומטופל, אז הוא קם בבוקר - אנחנו קמים בשש שש וחצי והוא קם מוקדם - אנחנו הולכים בבוקר להתרחץ, והוא יושב על המטה רגוע שליו ואומר: אתם יודעים מה עשית? "גו מה עשית?". קמתי, התגלחתי, התרחצתי, התלבשתי ונחתי... גמר את כל היום שלו תוך שעה אחת... בשש וחצי כבר גמר את היום שלו. זה בטלן מספר אחד! צריך ללמוד, אם אדם לומד אף פעם לא יפול ברוחו. (המסכן הזה שנדקר ועכשיו הוא בניתוח, הביאו תמונה של דפים של דברי תורה שהוא כתב והם מוכתמים בדם. הוא למד. **יש כאלה שגם בנסיעה שלהם לומדים. כל הזמן לומדים.**) **התורה הזאת תישאר לעולם, תעמוד להם.** אבל אנשים שחיים סתם, כל הזמן שיש עולם הזה - נחא, אין עולם הזה [כלומר אם הם חולים או מזדקנים] - אין טעם בחיים.

"החכמה תחיה בעליה"

י. "ויותר לרואי השמש. יתרון החכמה לכל הבריות לרואי השמש שהם כל הבריות". **החכמה היא טובה לכל רואי השמש.** יש סיפור בספר נפלאים מעשיך (אות קמ"ט) שלמלך צרפת היה אחד חוזה בכוכבים שהיה אומר לו כל מיני עתידות על פי הכוכבים. פעם הלשינו עליו, אמרו למלך: תשמע, הוא סתם משקר לך, סתם מקבל משכורת, הכל שקר, הכל בלוף. תנסה אותו ותראה. אז הוא קרא לו ואמר לו: אתה רואה הכל בכוכבים, תגיד לי מתי תמות? מה הוא התכוון? אם יאמר אני אמות בעוד עשרים שנה, אז יאמר לו המלך: אם אני יורה בך עכשיו, אתה לא תמות? בוא נעשה נסיון. אני אירה בך, ונראה אותך... אז הוא הבין את הרעה שחורשים עליו. אמר: רגע, תן לי להסתכל בכוכבים. הסתכל ועשה חשבונות, אמר למלך: כן, **הכוכבים גילו לי שאני אמות שלשה ימים לפני שימות אדוני המלך!**... נגמר, הוא לא עשה לו שום דבר. אם יהרוג אותו, עוד שלשה ימים ילך הוא וימות... אז הוא פחד ולא נגע בו. אמר זה "החכמה תעוז לחכם" (קהלת ז', טו).

החכמה גורמת גם לעושר

י. **"כי בצל החכמה בצל הכסף. ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה"**. (פסוק י"ב). רש"י - **כי בצל החכמה בצל הכסף.** כל מי שישנו בצל החכמה, ישנו בצל הכסף, שהחכמה גורמת לעושר שייבא. מי שהוא חכם והוא גם אוהב כסף, יהיה לו כסף. יש חכמים שלא אכפת להם מהכסף [בכלל], וזה לא טוב¹⁵. **החכמה גורמת**

משרד החינוך, והשני מפקד, והשלישי בטלן. אף רב לא פנו אליהם והם לא ידעו מי זה המחבר, כתוב שמה המחבר בראשי תיבות ש"ף, "שייף עייל" (סנהדרין דף פ"ח ע"ב)... לא ידעו מי זה. אז מה הם עשו? כתבו: ישר כוחו של המחבר שכתב את הספר הזה... ומי זה המחבר? הם לא יודעים... [וע"ע בירחון אור"ת סיון תשמ"ט עמ' תתמ"ז]. זה הספר במקור (היה לנו את הספר) היה בדפוס ליורנו באותיות רש"י. ושם הוא עשה כאילו ויכוח בין השבטים, אחרי שיוסף נתן להם לשונות "וישתי וישכרו עמו" (בראשית מ"ג, ל"ד). אמר: יש לי זמן עכשיו, בואו תתווכחו עם החרטומים שלי "יוחני וממרא" (עיין מנחות דף פ"ה ע"א). ואתם יודעים מה שקבלתם מאביכם מיעקב אבינו, אבל "טובה חכמה עם נחלה" - תתווכחו אתם ותסבירו להם בטוב טעם את היסודות של האמונה. ויש שם ויכוח שנמשך עשרה עמודים, מאד יפה הויכוח ההוא. אז זה הפירוש "טובה חכמה עם נחלה".

15. הבוקר בא אחד ואמר: אני ראש ישיבה, אני צריך לחתן את הבן העשירי, ויש לי חובות מהבנים הקודמים, וכמה חדשים לא קיבלתי משכורת. לא חבל? למה אדם צריך להיות ככה?! קודם כל, **טעות שאנחנו כולנו הולכים אחרי רבותינו האשכנזים, שכל בן וכל בת צרה צרורה, כל חיתון סכנה.** אדם מחתן את הבת, לפחות חמשים אלף דולר צריך להביא, היא תעבוד כל החיים

לעושר שייבא. אם אדם ידע להשתמש בידע שלו, אם אדם ירצה משהו תאמר לו "תשלם קודם", אל תגיד לו אחר כך, כי אז הוא לא ישלם. **ויתרון דעת החכמה תחיה בעליה.** ועוד החכמה יתירה על הכסף, שהחכמה תחיה בעליה. החכמה מחיה את בעליה. היה מעשה בקולומבוס - זה שגילה את אמריקה. כשגילה את אמריקה, מה היו שמה? היו שמה אינדיאנים. (ראיתי כתוב בספר שהצבע של העור שלהם דומה לצבע "נחושת קלל". אני לא יודע, אני לא מכיר את האינדיאנים... אבל הצבע שלהם משונה). אז הוא לא מצא דרך לדבר אתם, לאט לאט הבינו אחד את השני, אבל היו שונאים אותו. למה? כי הוא לבן, מאיפה באו הלבנים האלה? להרוס לנו את החיים שלנו? חיים פה שקטים אלפי שנים. יום אחד תפסו אותו. אמרו לו: מחר רוצים להרוג אותך, תשב כאן בכלא, ומחר יחתכו לך את הראש. אז הוא בדק בלוחות שחיבר אותם בעל ספר יוחסין רבי אברהם זכות¹⁶, וראה שלמחרת היום יהיה ליקוי חמה, יהיה חושך ואפילה. החמה לוקה כמה שעות טובות. והוא יודע שהאינדיאנים המשוגעים האלה משתחווים לשמש, כל בוקר מחכים מתי השמש תזרח והם משתחווים לה¹⁷. אז מה הוא עשה? אמר להם: תיזהרו לכם, אם תפגעו בי אני אחשיך לכם את האלוה שלכם. האלוה שלכם יהיה חושך ואפילה, הוא ימות! התפלאו: מה, אתה תהרוג את האלוה? מי אתה בכלל? אמר להם: תראו, "מחר יהיה האות הזה" (שמות ח', טו). הם היו מהססים כי הוא היה מדבר בבטחון כזה. והנה למחרת בשעה שמונה-תשע, פתאום השמש התחילה להחשיך. איזו סכנה, באמת מחשיכה, עוד מעט החושך יתפשט ויתפשט... אמרו: לא, לא, תשחרר את האלוה, מסכן, אתה עומד להרוג אותו... אז למי נשתחוה?!! מה נעשה עכשיו?! אמר להם: קודם כל תשחררו אותי. שחררו אותו "ויברח וימלט" (שמואל א' י"ט, י"ב). אמר להם: עכשיו שחררתי את האלוה שלכם, עוד כמה שעות ישתחרר. אז "החכמה תחיה בעליה" - על ידי הלוח הזה הציל את עצמו.

תורה ותפלה זה גן עדן גם בעולם הזה

י. **"ראה את מעשה האלקים כי מי יוכל לתקן את אשר עוותו"**. (פסוק י"ג). רש"י - ראה את מעשה האלקים. איך הוא מתקן, הכל על פי פעולותיו של אדם, גן עדן לצדיקים וגיהנם לרשעים, ראה לך באיזה תדבק. תראה איך הצדיקים יש להם גן עדן, גם בחיים. הרבה חושבים שבחיים יש להם צרות. נכון שיש להם צרות, אבל הם יכולים להתגבר עליהם, בזכות האמונה, ובזכות התורה, ובזכות הלימוד. אדם יכול להתרכז בלימוד ולא ירגיש שום דבר. היה מעשה שמוזב בעליות אליהו (מעלות הסולם בהערה כ"ב) על מפקד אחד שהיה בזמן המלחמות

שלה, ואביהם גם כן צריך להביא. ויש תנאים, תביא לי שתי דירות, אחת להשכרה ואחת למכירה... מה פתאום?! שהספרדים יגידו: אנחנו לא עושים כמותם! אנחנו לוקחים דירה בשכירות לזוג, עוזרים להם בשכירות. הם רוצים לקנות דירה? שיכנסו למשכנתא, יקחו הלוואות, יהיו בני אדם. אבל הם אומרים: לא, לא, אנחנו צריכים לתת להם שילמדו. קודם כל, **אתה לא בטוח שהם ילמדו יותר ממך. אולי הפוך, אולי הלימוד שלך שווה יותר?** ודבר שני, האבך הזה שאתה תומך בו יקבל בסוף את החשבון שלו. מה החשבון שלו? יהיו לו עשר בנות, ועל כל בת ובת יצטרך לשלם חמשים אלף דולר או מאה אלף דולר... "כאשר עשה כן יעשה לך" (ויקרא כ"ד, טו). אז מה הוא עשה? לא לעשות ככה! לעשות בחכמה. תלמד משהו. אבך או בחור שמגיע לגיל שבע עשרה, תלמדו אותו משהו, תלמדו אותו ספרות, תלמדו אותו חזנות, תלמדו אותו כתיבה, תלמדו אותו שיכתוב מאמרים של טעם, לחבר ספרים שיחיה מהו. **ולא צריך כל הזמן לפשוט יד. לפשוט יד זה כואב. התורה נעשתה שווה לקבצנות? אדם שלומד תורה צריך להיות כל הזמן קבץ? אסור לעשות את זה!** להיפך, כשאתה רואה בן תורה - תתן לו, קח. [אם אחד בא אליך והוא רוצה ברכה, תאמר לו:] אתה רוצה ברכה? קח ברכה. ואם הוא תוחב לך ביד עשרים שקל או חמשים שקל, תזרוק אותם על פניו... אדוני, קח את זה. "כן דברת" (שמות י' כ"ט) - כן זה כ' נ' - עשרים וחמשים. "לא אוסיף עוד ראות פניך" - אל תבוא אלי יותר. [היה אצלי מעשה כזה], בא אלי שבוע הבא, אמר לי: הברכה התקיימה. יפה מאד, התקיימה בלי כסף... לא יותר טוב?! **מה אתה אומר? בגלל שנתת לי עשרים או חמשים שקל הברכה התקיימה?!! קח את כסףך ולך מפה!** 16. הוא היה באותה תקופה והוא גורש מספרד. הוא חיבר את ספרו על תנאים ואמוראים בתוספת שנת רס"ד, והגירוש היה בשנת רנ"ב, והוא היה בקי בחכמה באסטרונומיה משהו מיוחד. הוא כתב בספרו (ראיתי את זה): עלי נאמר "כי היא חכמתכם וביתכם לעיני העמים" (דברים י', ו'). והלוחות האלה היו ביד קולומבוס.

17. לכן אמרו חכמים שאנחנו צריכים להתפלל בהנחך החמה, לאפוקי מאלה שמשתחווים לשמש, אנחנו משתחווים לקב"ה! כתוב בגמרא (ברכות דף ז' ע"א) בשעה שהחמה זורחת וכל מלכי מערב ומזרח משתחווים לה, הקב"ה כועס. לכן אנחנו מתפללים דוקא בהנחך החמה, "יראוך עם שמש" (הילים ע"ב, ה').

מוקדי מכירת ספרי מכון אורח צדיקים ברחבי הארץ:

מוקד מרכזי מושב ברכיה מוסדות "חכמת החיים" 08-6727523 / 9105* שלוחה 6

חברות	יזמים	קריית גת	באר שבע	תל אביב
• הרב יואל חדר 052-767-9515 082-537-2265	• הספריה הספרדית רח 054-844-9460 010-410-4217	• חושבה סהרה 050-412-2763 • תורת חוריה 08-4750641	• רחוב משה שבת 79, שכונת בלית 050-3020644 • מי גורק ישיבת "כסא רחמים" רח' עזריאל 26 054-8063203	• בתאום עם המוקד בברכיה • רחוב זלמן שזר 053-2527692 • רחוב הרומים 054-8063203

לחסויות, להפצה, להנצחות ולקבלת העלון לפנות לפקס 077-3179532 <<<

מתוך דרשותיו ושיעוריו של מו"ר ראש מוסדות חכמת רחמים

הגאון רבי חננאל כהן שליט"א

ראש ישיבת לבנימין אמר - ברכיה

חותמו של בורא העולם - אמת

בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ (בראשית א, א').

העולם נברא במדת האמת

המדרש אומר (בראשית רבה פרשה א, אות ז') אמר רבי יצחק מתחלת ברייתו של עולם ראש דברך אמת (תהלים קי"ט, ק"ס) וכו'. כלומר מתחלת דברי ה' רמוזה מלת אמת, והיכן רמוזה? סופי התבות של "בראשית ברא אלקים" זה אמת. ויש לשאול מדוע רמז הקדוש ברוך הוא בסופי תבות את המלה אמת ולא בראשי תבות? אלא אמרו המפרשים, כיון שהעולם הזה הוא עולם השקר ולכן האמת מסתרת, בראשי התבות לא רואים אותה, אבל בסוף האמת מתגלית, בסוף היא יוצאת לאור. מה שלא יעשו האנשים וכמה שיצרו להעלים את האמת, בסוף היא מתגלית לעיני כל.

ויש מפרשים דברי המדרש בדרך אחרת. התורה מתחילה באות ב"ת. כלשון חכמים את האותיות מהאות ב"ת ומחלקים אותן שלוש שלוש, כל שלישיה יוצרת גימטריא של תשע, שזה גימטריא קטנה של המלה אמת. אם נקח את האותיות ב' ג' ד' - הגימטריא שלהן היא תשע. ה' ו' ז' - הגימטריא שלהם היא שמונה עשרה ובגימטריא קטנה תשע, וכן הלאה.

ולעמדת זאת אם התורה היתה מתחילה באות אל"ף, הגימטריא הקטנה של כל שלישיה היתה שש כמו הגימטריא הקטנה של המלה שקר. אם נקח את האותיות א' ב' ג' - הגימטריא שלהן היא שש. ד' ה' ו' - בגימטריא חמש עשרה ובגימטריא קטנה שש, כמלת שקר, וכן על זו הדרך. וכיון שחותמו של הקדוש ברוך הוא אמת התחילה התורה באות ב', ולא באות א'.

וכן אם נכפיל את המספר תשע בעשרות או במאות ואפילו במאות אלפים, נקח את התוצאה ונצמצם אותה ליחידות כמו גימטריא קטנה, תמיד יצא לנו מספר תשע. האמת היא לעולם עומדת, ואלו לשקר אין רגלים, דבר שהוא שקר אינו קיים לעד, בהתחלה נראה יפה אבל אחרי כמה זמן הוא נופל.

לא מדבשו ולא מעקצו

הגמרא מספרת (סנהדרין דף ס"ד ע"א) שאחרי חרבן בית ראשון אנשי כנסת הגדולה צעקו לקדוש ברוך הוא: רבוננו של עולם! בית המקדש חרב בגלל עבודה זרה, אנחנו לא רוצים את היצר הרע של עבודה זרה, נתת לנו אותו בשביל שנקבל עליו שכר, אנחנו לא רוצים את השכר הזה, הוא גרם למקדש להחרב ולעם לסבל, תבטל את זה מאתנו. אחרי שאמרו את זה ירד פתק מן השמים שהיה כתוב עליו "אמת". מזה הבינו שחותמו של הקדוש ברוך הוא אמת. אחר כך יצאה אש מבית קדש הקדשים, והבינו שקבל ה' תפלתם.

"אל תשקרו!"

אדם שהולך בדרך האמת מרויח ומצליח. היה חכם אחד בג'רמא ששקראו לו רבי כליפא הכהן, והיה עוסק לפרנסתו במכירת צמר. היה סוחר אחד שהיה קונה צמר מהעיר גאבס והיה מביא לרב, והרב היה מוכר את זה ומתחלק באחוזים עם הסוחר. הרב היה מזוהר אותו לדק, שיכתב בדיוק בכמה הוא קנה כדי שהיה ברור. הסוחר היה עושה את זה באמונה, כל פעם היה כותב בכמה קנה, הרב מוסיף את האחוזים ומתחלקים ברווחים.

יום אחד הזדמנה לסוחר סחורה זולה מאד. אמר לעצמו: אם אכתב את המחיר האמתי שלה לא נרויח הרבה, אני אוסיף על המחיר, ברווחים שהרב יוסיף נתחלק, ואני אזכה בלבד ברווח של המחיר הזה! וכן הוא עשה. שלח לרב את הצמר וכתב עליו מחיר יקר יותר ממה שהוא קנה.

עבר חדש מהמשלוח, וצפה הסוחר לקבל את החשבון מהרב. על הסחורה הראשונה שנשלחה לפני הסחורה הזולה קבל תשלום, על הסחורה האחרונה שנשלחה לאחר מכן, גם כן קבל תשלום, אבל על הסחורה האמצעית שהיתה במחיר זול, לא קבל כלום. לא הביין מה קרה. שלח לרב מכתב בשאלה: "מדוע הרב לא שלח חשבון על הסחורה האמצעית?" שלח לו הרב בחזרה: "הסחורה הזאת לא נמכרה". התפלא הסוחר והחליט לבוא ולראות מה קורה. כאשר

הגיע אמר לרב: "איך זה יכול להיות? היא סחורה טובה! איך היא לא נמכרה?". אמר לו הרב: "תראה, זו המציאות. אולי עשית עם הסחורה הזאת משהו לא כשר ובגלל זה לא נמכרה?". שמע את זה הסוחר, והתרגש. אמר לרב: "כבוד הרב! נכון, הפעם שניתי את המחיר, היא באמת יותר זולה!". אמר לו הרב: "מדוע עשית ככה? בא ונראה מה קרה לסחורה". פתחו את הסחורה וראו שהיא התחילה קצת להרקיב. אמר לרב: "איך נמכר אותה?". השיב הרב: "תרשם את הסכום שלה במדק, ואל תדאג, היא תמכר". הוא רשם עליה את הסכום המדק, ותוך כמה ימים הצליחו למכור את כל הסחורה. אמר לו הרב: "דע לך כלל, לעולם אל תשנה מהאמת, אמרתי לך מה לעשות אל תשקר עלי גם אם אתה רוצה להרויח!".

בסוף האמת שנה

בכדי להגיע לידי מדת האמת, צריך ללכת דרך ארכה. לא תמיד מצליחים, השקר מושך, רואים את התוצאה המידית שלו איך שהוא נותן הכל במזמן, אבל בסוף מי שדבק בשקר מפסיד. לעמדת זאת האמת בהתחלה קשה ודורשת עבודה, אבל לעתיד היא שנה את הכל.

גם בסוף בריאת העולם נרמזת מדת האמת. כתוב בפסוק: "אשר ברא אלקים לעשות" (בראשית ב, ג), סופי התבות של המלים ברא אלקים לעשות הם גם כן אמת. הבריאה בנויה על האמת מתחלה ועד סוף, רק שהיא מסתרת.

ברא לעשות

לסיים, אציין קשיא עצומה שמסתתרת בפסוק הזה. כתוב: "אשר ברא אלקים לעשות", ויש לשאול, לכאורה אם אמר כבר "ברא", המלה "לעשות" מיותרת. יש תירוץ נפלא שאמר מרן ראש הישיבה רבנו מאיר מאזוז זצ"ל. ידוע שהקדוש ברוך הוא ברא את העולם יש מאין, אבל אחרי שהעולם נברא, אי אפשר עוד לברא יש מאין, אין דבר כזה. כל הדברים שמוצאים בדורות האחרונים כמו חשמל וטלפון וכו', הכל היה כבר, זה יש מיש, אלא שרק עכשיו גלו את זה. וכמו שאומר שלמה המלך בקהלת: "אין כל חדש תחת השמש" (קהלת א, ט). הקדוש ברוך הוא ברא את החומר, ומהחומר הזה אנחנו עושים את הדברים. וזה מה שהתורה אומרת: "אשר ברא אלקים לעשות", הוא ברא כבר את העולם, אינו עוד בריאה, אבל התפקיד של בני העולם עכשיו זה "לעשות", לקחת את מה שיש בעולם ולהשתמש בו בחכמה.

מזל טבא וגדיא יאה

כוס של ברכה נשגב בהערכה ובשמחה
לרבינו הדגולה

מרת בתיה כהן תליט"א

רעייתו של מייסד המוסדות

הגאון הצדיק רבי חיים כהן זצ"ל

לרגל שמחת הנישואין לנכדתה היקרה

הכלה תהילה מב"ת

ולבנה אבי הכלה

הרה"ג רבי רחמים חי חויתה הכהן שליט"א

ראש הישיבה לצעירים "אורחות חיים"
שע"י מוסדותינו הקדושים.

"בורא עולם בקנין השלם זה הבנין"

ויהי' שיהיו הנסיעות דומות לשורשים. אכ"ר.

הלכה נאמנה

אפ"ן יש דעה קזו בין המקובלים. והאדמו"ר ממנוקטש אמר (נמוקי אורח סי' רע"ד סק"ב) שגא דעתו של הרמ"ק - רבי משה קורדובור. כל סעודה פחות ארבע. אני קשה לי לעשות כל סעודה שתיים עשרה בלחמים קטנים, אז אנחנו עושים כמו השיטה הזאת. זו שיטה טובה, שתיים עשרה, שמונה, ארבע ושתים.

ב. אבל מעקר הדין, בגמרא (שבת דף ק"ז ע"ב) כתוב לעשות לחם משנה - שתיים בלבד. והגמ"א אף על פי שהיה מקבל עשה רק שתיים. למה הוא עושה שתיים? הרי הוא היה עושה את הכל על פי הקבלה (רק לעתים רחוקות הוא לא היה עושה כמו הקבלה. כמו בתפלין של רש"י ורבנו תם. הוא היה מניח רק רש"י, והיה אומר שיש לו כמה קשיות על רבנו תם ובעולם הבא הוא ישאל אותו, היה פשוט לו שהעקר פרש"י. יש עוד דברים שהוא אומר: כך ההלכה, ואני לא זו ממנה. אלא שבהרהר במקום אחד כתוב (תיקוני זוהר תיקון מ"ח) שעושים שתיים עשרה לחמים, ובמקום שני (רעיא מהימנא פרשת עקב דף רע"ג ע"א ועוד) כתוב שתיים. אז אני אמרתי (בשו"ת בית נאמן ח"ב חור"ס סי' כ"ה) שהגמ"א ראה סתירה בזה, אמר אם יש סתירה נלך על פי הגמרא. בגמרא כתוב שתיים וזה הכל [וראה בעלון הגדול עוד דוגמא כזו]. (אחר כך הראה לי פרוש הגמ"א על תיקוני זוהר (תיקון מ"ז), שם כתוב שצריך להיות שתיים עשרה חלות כל פעם. והגמ"א אומר שפה שכתוב שתיים עשרה חלות, זה דווקא בשלחן של בית המקדש. אבל בבית עושים שתיים קדיו הגמרא). אז לכתחלה עושים בסעודה ראשונה שתיים עשרה, בסעודה שנייה מי שאינו יכול [בכל הסעודות לעשות שתיים עשרה] יעשה שמונה, בסעודה שלישית ארבע, ואחר כך יעשה שתיים בסעודה רביעית. (בית נאמן גליון 370 אותיות ד' ה').

שם דברים מאד יפים. כתוב שם: "פיל אומר: מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבתך" (תהלים צ"ב ו'). מה הקשר לפיל? ראיתי כתוב שהפיל בחדק שלו יכול לחפור עמק עמוק באדמה ולהוציא משם מים, הוא יכול להרגיש שיש מים במעמקי האדמה בעמק של עשרה מטרים! והוא חופר על ידי החדק שלו. "מה גדלו מעשיך ה'". אני אין לי מים, אבל עשית לי דבר כזה ב'רעה משנה' שמבכרים עליה משנה הבריות... "מעשיך" יי' מאד ראשי תבנות מים. "עמקו מחשבותיך" - אני מעמיק ואני מוציא מים.

ואמרו חכמים (ראה יומא דף ע"ה ע"א) מה זה ענש? "ועפר תאכל כל ימי חייך" שכל מה שיאכל יאכל טעם עפר, הרי גם שאר הבהמות כל אחד אוכל את שלו. אחד אוכל שעורים, ואחד אוכל זה, לא מחפשים להחליף, (רק בן אדם בלבד שהוא בעל שכל, רוצה כל הזמן להחליף ולהחליף. ויש לו ברפת שהחינו, אז גם הנחש טועם מפל העפר שיהיה. אמרו, פינו שהעפר מצוי בכל מקום, הנחש לא צריך להתפלל, איפה שילך יש לו האכל שלו. זה הענש - שאינו צריך להתפלל, אין לו קשר עם בורא עולם. (בית נאמן גליון 479 אותיות ב' ד' והערה).

היש"ר משגדה היה חכם גדול לפני ארבע מאות שנה, נולד בשנת ש"א וחוור על זה כמה פעמים "נולדתי במזל פוכב בשנת ש"א שזה מזל החקמה". מרן החיד"א (שם הגדולים מערכת ספרים ערך אילים) משבח אותו עד מאד, וכותב שהיה חכם בכל החקמות ומפלג בכל חקמה. הוא נולד באי ברתים בקנדיה, ונפטר בן ששים וארבע בויילא. רבי מתתיהו שטרנאוון [בן הרש"ש] מעיד: הלכתי לקברו בויילא וראיתי כתוב שם "ראוי היה רבנו שיהיה שכינה שורה עליו" (מבחר כתבים עמ' רל"ב). הוא היה אדם מיוחד במינו. וגם החות אידי שהיה גאון עולם מזכיר אותו (בתשובה אחרונה בשו"ת חוט השני סימן צ"א), וקורא לו "רבנו היש"ר משגדה". וגם התוספות יום טוב (ברכות פ"א מ"א) מזכיר אותו: "ראיתי ספר גבורות ה' של רופא ממנה וחקם פולחן היש"ר משגדה". (בית נאמן גליון 150 אות ט' והערה 22).

א. בליל שבת יש הרבה דעות בבציעת הפת. ההלכה היא שצריך לחם משנה - שני לחמים, גם בלילה וגם ביום וגם בסעודה שלישית, שתי ככרות לחם. הרב הארי"י מממיר ואומר (שער הפגנות דף ע"ב ע"א) לקחת שנים עשר לחמים. ואבא זצ"ל היה מקפיד על שנים עשר לחמים גם בסעודה שלישית. קשה לנו בתנאס מאפיה אחת - מאפית "סהל" - שעושים בה ככרות קטנות מאד בערב שבת (אביו של בעל המאפיה היה תלמיד של הרב שלמי תודה [הנאון רבנו שלמה דאנח] זצ"ל. פנראה בזמנו היו חכמים שאוהבים את הדבר הזה, עשו שתיים עשרה חלות גם בסעודה שלישית). אבל בימינו אין כמעט אנשים שדואגים לזה, אנחנו היינו קונים ביום שני ככרות קטנות מאד בשביל להביא כל פעם שתיים עשרה. וקשה אף היה בצרפת הפירי יהודי אחד (שמו שמעון משאש) והיה אומר לאשתו: "תכני לי ככרות קטנות". פי היה בשבת בבית מלון. איך יעשה? ככרות גדולות? אז עשתה לו ככרות קטנות כפר כמו כזית או כביצה וזהו. וממילא היה אוכל מהם עד יום שלשי. אנחנו קשה לנו לעשות את זה. יש דעה שעושים בליל שבת שתיים עשרה, וביום שבת בבקר שמונה, ובסעודה שלישית ארבע, הולכים ויוצרים, ובסעודה רביעית שתיים. סה הכל עושים ושש ככרות כמנין שם הוי"ה. הדעה הזו הובאה במחזיק ברכה (סימן רע"ד סק"ב), והוא דחה אותה, אמר על פי הארי"י צריך להיות שתיים עשרה בכל סעודה. אבל מצאו את הדברים האלה בספר פרי גץ חיים שגם בן מרס להאר"י שכתב את הדבר הזה (שער השבת פרק יז) (אמנם אין סומכים עליו כמו על שער הפגנות, אבל בכל

ידע תדע

פרשת בראשית

"ויאמר ה' אלקים אל הנחש כי עשית זאת" (שם פסוק י"ד). למה ה' לא שאל אותו למה עשית ככה? לאדם שאלי, לאשה שאל, ולנחש ישר ענש? אלא בגלל ש"אין טוענין למסית" (סנהדרין דף כ"ט ע"א). אדם שהוא מסית ומדיח, לא מביאים לו טוען שיטען לו. אם יטען בעצמו, יטען. ובאמת לא היה לו מה לטען, מה יש לטען? אמרתי להם שלא יאכלו, ואמת מסית ומדיח אותם. לכן לא הניח לו שום מלה. נתן לו קללות - "ארוה אתה מפל תהיה ומופל חית השדה".

וימה הענש של הנחש? "על חונוך תלך". הוא היה הולך זקוף כמו הנו-אדם, (כמו הפיגורין היום שהולך זקוף), "על חונוך תלך, ועפר תאכל כל ימי חייך". בפרקי שירה כתוב, "נחש אומר סומך ה' לכל הנפלים וזוהר לכל הכפמים". היעב"ץ יש לו פרוש על פרק שירה בסדור שלו, וכתב לגבי הנחש, יש פה קושיא עצומה, "לא תוכל להתעלם ממנה". מה הפרוש סומך ה' לכל הנפלים? שלעתידי לבוא הנחש לא יהיה נופל ויהיה כבר בסדר? הרי אמרו חכמים (בראשית רבה פרשה כ' אות י') לעתיד לבוא הכל מתרפאים חוץ מן הנחש, הוא לא מתרפא. איך אתה [הנחש] אומר "סומך ה' לכל הנפלים"? אז הוא הסביר בדרך קבלה. אבל אפשר לומר כן: "ועפר תאכל" - גם לעתיד לבוא כל מה שאוכל הנחש טועם טעם עפר, "כל ימי חייך". (כמו שאמרו בהגדה [מהמשנה בבבכות דף י"ב ע"ב] "ימי חייך" - העולם הזה, "כל ימי חייך" - להביא לימות המשיח). אבל "על חונוך תלך" אין הכי נמי [אכן כן] זה מתרפא. יש פה שני דברים. "על חונוך תלך" - הולך על בטנו, ולעתידי לבוא יוכל ללכת זקוף. אבל "ועפר תאכל" - שתמיד אוכל עפר, זה גם לעתיד לבוא הוא לא מתרפא. "כל ימי חייך" - להביא לימות המשיח".

הוא [היעב"ץ] הראשון שחלק פרק שירה לששה ימים, פרק א', פרק ב', פרק ג', ככה שאם אדם רוצה ללמד פרק שירה, הוא לא צריך ללמד את הכל ביום אחד, ולקרא ככה מהר. אלא כל יום יקרא פרק קטן, ויגמור את זה בשבוע. זה יותר טוב מאשר לבלע. יש

הגנו להזמין את כלל הציבור הקדוש
תלמידיו ומוקירי זכרו

ליום ההילולא ועצרת מספד

לזכרו של מורנו ורבנו הגאון הצדיק
רבי חיים כהן זצוק"ל
מייסד מוסדות "חכמת רחמים"

שתתקיים אי"ה בישיבה לצעירים על שמו "אורחות חיים" ברכיה

ביום המישי ד' השוון תשפ"ז (15.10.26)

במעמד מורנו ורבנו
הגאון הגדול

הרב **חננאל כהן שליט"א**
ראש מוסדותנו ורבנו ותלמידהון

הגאון הגדול מזכה הרבנים
הרב **בנימין חותה שליט"א**

17:45 מנחה | 18:40 דברי תורה

עזרת נשים במקום | סעודת מצווה כיד המנח

עם רבני אברכי ותלמידי הישיבות למחרת בשעה: 9:30
מעורר הסעים יוצא בשעה 9:15 מהישיבה הגדולה לבית העלמין.
הציון ב"אוהל הצדיקים" בבית העלמין מושב ברכיה
יהיה פתוח רצוף מערב ההילולא ועד השקיעה למחרת.

עליה
לציון
הקדוש

לתרומות ומסירת שמות:

***9105**

רבנים וגבאים יקרים,
נא למכור את הזכות בברכת הציון הקדוש ולהעביר
השמות והתרומה לישיבה, ויבזרכו בציון הקדוש
ב"אוהל הצדיקים" ע"י ראש המוסדות שליט"א

